

En man och hans bokstäver

Berättelse

Berzelius var en svensk man. Han föddes 1779. Han bodde i Sverige. Han arbetade med kemi. Kemi handlar om olika ämnen.

Förr var kemin svår. Många skrev på olika sätt. Ingen förstod riktigt. Berzelius ville hjälpa.

Han gav varje ämne en bokstav. O står för syre. H står för väte. Bokstäverna var korta och enkla. Nu kunde alla förstå.

Berzelius arbetade hårt. Han hittade nya ämnen. Han blev känd i hela Europa.

Berzelius dog 1848. Men vi använder hans bokstäver än i dag. Vi ser dem i varje kemibok.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
svensk	en person från Sverige
föddes	kom till världen
kemi	läran om olika ämnen
ämne	ett slags material, till exempel vatten eller järn
förr	för länge sedan
svår	inte lätt
bokstav	ett tecken som A, B eller O
syre	det vi andas in från luften
känd	många vet vem personen är
dog	slutade leva

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad arbetade Berzelius med?
  1. Mat
  2. Kemi
  3. Bilar
2. Vilken bokstav står för syre?
  1. O
  2. H
  3. S
3. Hur var kemin förr, enligt texten?
  1. Lätt
  2. Rolig
  3. Svår
4. Var blev Berzelius känd?
  1. I hela Europa
  2. Bara i sin by
  3. I Amerika
5. Vad använder vi än i dag från Berzelius? Svara med ett eller två ord.
6. Var Berzelius en svensk man? Svara med en mening.

Facit

1. b
2. a
3. c
4. a
5. Exempel på svar: Hans bokstäver. (Bokstäverna för ämnena.)
6. Exempel på svar: Ja, Berzelius var en svensk man.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten ger en första, enkel bild av Berzelius och hans bokstäver för grundämnena. Tema: en svensk forskare som gjorde kemin lättare. Håll fokus på konkreta fakta och nyckelorden syre och väte.

Diskussionsfrågor

- Vilka bokstäver känner du igen från kemin?
- Är det bra att alla i världen använder samma bokstäver? Varför?
- Vad vet du om kemi från ditt eget land?
- **Skriv (2 meningar):** Skriv om ett ämne du gillar, till exempel vatten eller salt.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia (svenska): Jöns Jacob Berzelius – https://sv.wikipedia.org/wiki/Jöns_Jacob_Berzelius
- Wikipedia (engelska): Jöns Jacob Berzelius – https://en.wikipedia.org/wiki/Jöns_Jacob_Berzelius
- Encyclopaedia Britannica: Jöns Jacob Berzelius – <https://www.britannica.com/biography/Jons-Jacob-Berzelius>
- Nationalencyklopedin: Jacob Berzelius – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jacob-berzelius>
- Svenskt biografiskt lexikon: Jöns Jacob Berzelius – <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Presentation.aspx?id=18122>

Faktagranskad i juni 2026. Jöns Jacob Berzelius föddes 20 augusti 1779 i Väversunda i Östergötland och dog 7 augusti 1848 i Stockholm. Han var läkare och kemist, blev professor vid Karolinska institutet 1807 och ständig sekreterare i Kungliga Vetenskapsakademien 1819–1848. Han upptäckte grundämnena cerium, selen, kisel (silicium) och torium, införde det moderna systemet med kemiska bokstavsbezeichnungar (t.ex. O, H, Fe), beräknade atomvikter och myntade begreppen katalys och isomeri. Han adlades 1818 och blev friherre 1835. Bilden är ett porträtt från 1826 (Public Domain) via Wikimedia Commons.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.